

Journal of Social Sciences of Mus Alparslan University

anemon

Derginin ana sayfası: <http://dergipark.gov.tr/anemon>

Araştırma Makalesi • Research Article

Kırsal Alanda Yoksulluğun ve Gelir Eşitsizliğinin Analizi: Aydın İli Nazilli İlçesi Örneği
Analysis of Poverty and Income Inequality in Rural Areas: The Case Study in Nazilli District of Aydın Province

Uğur Başer*, Gizem Başer**, Mert Anıl Sarıcan***

Öz: Kırsal alanda yaşanan yoksulluk ve gelir eşitsizliği, Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de önlem alınması gereken en temel problemlerden biridir. Bu araştırmanın amacı, tarım işletmelerinde yoksulluk durumunu ve gelir eşitsizliğini ölçerek, sosyo-demografik ve yapısal özelliklerin yoksulluk üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırmanın materyalini 2019 yılında Aydın ili Nazilli ilçesinde 59 tarım işletmesiyle yapılan yüz yüze anketler oluşturmaktadır. Araştırmada kafa sayım oranı, yoksulluk açığı ve yoksulluk açığı karesi, Foster-Greer-Thorbecke (FGT) yaklaşımı kullanılarak hesaplanmıştır. Gelir eşitsizliğinin ölçümünde ise Gini katsayısı ve Lorenz eğrisi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre işletmelerin yıllık ortalama geliri 104790 TL iken, bu gelirin %91’ini tarımsal gelir, %9’unu ise tarım dışı gelir oluşturmaktadır. İşletmelerde eşdeğer kişi başına düşen ortalama gelir 39595.87 TL, ortanca gelir ise 103060 TL olarak tespit edilmiştir. Araştırmada işletmelerin %25’i yoksulluk sınırının altında kalmaktadır. Günlük 1 \$’ın altında çalışan işletme yokken, 4.30 \$’ın altında çalışan işletme oranı %10.2’dir. Görüşülen işletmelerde Gini katsayısı 0.40 olarak hesaplanmış olup, toplam işletme nüfusunun %60’ı gelirden yalnızca %30.76 pay almaktadır. Araştırmada yoksul olan ve yoksul olmayan işletmeler arasındaki istatistikî olarak farklı bulunan özellikler tarımsal deneyim, meslek durumu, sosyal güvenlik durumu, arazi büyüklüğü, arazi parsel sayısı, yayım-egitime katılma durumu ve hayvancılık yapma durumudur. Bu faktörler göz önüne alınarak kırsal alanda uygulanacak yoksulluğu azaltma politikalarının etkili olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Foster-Greer-Thorbecke (FGT), Kafa sayım oranı, Yoksulluk açığı, Gini katsayısı, Kırsal alan

Abstract: Poverty and income inequality in rural areas are one of the most fundamental problems that need to take precautions in the world and Turkey. The aim of the study was to determine the effect of socio-demographic and structural characteristics on poverty by measuring the poverty situation and income inequality in farms. The material of the study consists of face to face surveys conducted with 59 farms in Nazilli district of Aydın province in 2019. In the study, head count ratio, poverty gap, and poverty gap square were calculated using Foster-Greer-Thorbecke (FGT) approach. The Gini coefficient and Lorenz curve were used to measure income inequality.

* Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ORCID: 0000-0003-4961-2764, ugur.baser@omu.edu.tr (Sorumlu yazar)

** Doktora Öğrencisi, 1952 Sayılı Balıca Tarım Kredi Kooperatifi, Samsun

ORCID: 0000-0003-1793-6967, gizembaser@tarimkredi.org.tr

***Doktora Öğrencisi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı

ORCID: 0000-0002-3696-6574, mertanilsarican@gmail.com

Received/Geliş: 16 March/Mart 2021

Düzeltilme/Revised form: 05 October/Ekim 2021

Accepted/Kabul: 10 October/Ekim 2021

Published/Yayın: 25 December/Aralık 2021

According to the results of the research, the average annual income of the farms was 104790 TL, and 91% of this income was agricultural income, while 9% was non-agricultural income. The average income per equivalent scale in the farms was determined as 39595.87 TL, and the median income was determined as 103060 TL. In the study, 25% of the farms were below the poverty line. While no farms were operating under \$ 1 a day, the rate of farms working under \$ 4.30 was 10.2%. In the study, the Gini coefficient was calculated as 0.40, and 60% of the total population only were taken 30.76% share from the income. The characteristics that were statistically different between poor and non-poor farms in the study were determined as agricultural experience, occupational status, social security status, land size, number of land parcels, participation in extension-education, and animal husbandry. Taking these factors into consideration, it is thought that the policies to reduce poverty in rural areas will be effective.

Keywords: Poverty, Foster-Greer-Thorbecke (FGT), Head count ratio, Poverty gap, Gini coefficient, Rural area

Giriş

Kırsal alan, ekonomisi tarıma dayalı, iş bölümü, uzmanlaşma ve nüfus yoğunluğunun az olduğu, nüfus olarak göç verme oranı yüksek olan coğrafi ve beşerî açıdan sınıflandırılmış yerlerdir. Günümüzde kırsal alanda meydana gelen yoksulluk ve gelir eşitsizliği, gıda güvencesi başta olmak üzere tarımsal üretimde istikrarı bozmakta ve yeterli, sağlıklı, güvenilir gıdaya erişimi zorlaştırmaktadır.

Yoksulluk, gelişmiş ülkeler de dahil olmak üzere tüm dünyada karşılaşılan temel problemlerden biridir. Dünyada yoksulluk oranı 2017 yılı için %9.2 iken, aynı yılda nüfusun %24.1'i günlük 3.20 dolar, %43.6'sı ise günlük 5.50 doların altında yaşamaktadır. Ayrıca 2018 yılında yoksulluk sınırının altındaki her beş kişiden dördü kırsal alanlarda yaşamını sürdürmektedir (Dünya Bankası, 2021).

Yoksulluk gelir dağılımı adaletsizliği ile ilgilidir ve tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kırsal alanda daha belirgindir (Dağistan ve ark., 2012). Türkiye tarımının mevcut yapısı incelendiğinde, işletme arazileri küçük, parçalı ve dağınıktır. Ayrıca üreticilerin örgütlenme oranı düşük, sulama ve teknoloji kullanımı yetersizdir. Bu durum işletmelerin sürdürülebilirliği üzerinde baskı oluşturmakta ve kırsal alanda yaşanan problemleri derinleştirmektedir. Ayrıca son dönemde uygulanan liberal politikalar ile sektöre sağlanan destek ve korumaların aşamalı olarak azaltılması, yapısal sorunları olan sektörün bu sorunlarını daha da derinleştirmiştir (Eşürk ve Ören, 2012).

Kırsalda yaşanan yoksulluğun başlıca nedeni gelir dağılımındaki eşitsizlik olmakla beraber (Kule ve Es, 2005), kırsal alanlarda yaşanan bilgi, beceri ve donanım eksikliği, uygulanan yanlış tarımsal politikalar, kaynakların etkin kullanılmaması, pazarlama ve örgütlenme sorunları, sulama ve arazi yetersizliği ile istihdamın oluşturulamaması yoksulluğa neden olan diğer faktörler olarak öne çıkmaktadır (Başer ve Kaynakçı, 2019). Kırsal alanda yoksulluğun azaltılması tarımsal üretimde istikrar başta olmak üzere birçok yapısal problemin azalmasına katkı sağlayacaktır.

Günümüzde yoksulluk ve gelir eşitsizliği ile ilgili yapılan çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan Osinubi ve Olomola (2020) Meksika, Endonezya, Nijerya ve Türkiye örneğinde küreselleşme, gelir eşitsizliği ve yoksulluk arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Uzun vadede, küreselleşmenin Endonezya ve Türkiye'de gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerine ciddi etkilerinin olacağını tahmin etmişlerdir. Başer ve Kaynakçı (2019) Hatay'da üreticilerin yoksulluk durumunu ortaya koyarak, emeklilik ve sosyal sigortanın yoksulluğu azaltan bir unsur olduğunu vurgulamışlardır. Sehwat ve Giri (2018) Hindistan'da finansal gelişme, ekonomik büyüme ve gelir eşitsizliğinin yoksulluk üzerine etkisini incelemiş ve finansal gelişme ile ekonomik büyümenin yoksulluğu azalttığı, gelir eşitsizliği ile enflasyonun ise yoksulluğu artırdığını ortaya koymuşlardır. Farzanegan ve Habibpour (2017) İran'da gelir eşitsizliği ve yoksulluk üzerine kaynakların dağılımı ve vergilendirme politikalarının etkisini incelemişlerdir. Doğrudan vergilendirmenin Gini katsayı ile yoksulluk sınırı altındaki hanehalkı sayısını azalttığı vurgulanmıştır. Rotich ve ark. (2017) Kenya'da hane halkı büyüklüğünün, yaşın ve çalışabilir nüfus yoksulluğu istatistiki olarak pozitif etkilediğini belirtmiştir. Mbanasor ve ark. (2013) Nijerya'da kırsal alanda gelir eşitsizliği ve yoksulluğu araştırmış ve girdi sübvansiyonunun verilmesi, özel sektör tarafından yönlendirilen pazara erişim politikalarının oluşturulması ve kamu projelerinde emek yoğun tekniklerin benimsenmesinin yoksulluğu azaltacağını belirtmişlerdir. Yanar ve Şahbaz (2013) çalışmalarında ülkelerin küreselleşme, yoksulluk ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi araştırmış ve gelişmekte olan ülkelerde küreselleşmenin etkisi ile yoksulluk

ve gelir eşitsizliğinin azaldığını vurgulamışlardır. Dağıstan ve ark. (2012) Hatay ilinde kırsal alanda gelir dağılımını incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre bölgede en zengin %20'lik grubun gelirinin, en yoksul %20'lik grubun gelirinden 14.5 kat daha fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Bogale (2011) Etiyopya'da tarım dışı gelir ve sulanan arazinin artmasının yoksulluğu azaltacağını ortaya koymuştur. Gülçubuk (2004) uluslararası tarım politikalarının Türkiye'de kırsal yoksulluğu artırdığını belirtmiştir. Ele alacağımız çalışmada işletme düzeyinde veri toplanarak yoksulluk ve gelir eşitsizliği ölçülmüş ve uluslararası karşılaştırmalarda kullanılan satın alma gücü paritesine göre yoksul işletmeler tespit edilmiştir.

Tarım sektörü kırsalda, istihdam, gelir dağılımı ve yoksulluk düzeylerinde belirleyici rol oynamaktadır (Eştürk ve Ören, 2012). Yapılan araştırmanın amacı, kırsal alanda faaliyetlerini sürdüren tarım işletmelerinde gelir eşitsizliğini ve yoksulluk durumunu ölçerek, sosyo-demografik ve yapısal özelliklerin yoksulluk üzerine etkisini belirlemektir. Bu çalışmanın kırsal alanda yoksulluğun azaltılmasına ve tarımsal üretimde istikrarın sağlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kavramsal Çerçeve

Yoksulluğun tanımlanmasında ve ortaya konulmasında farklı görüşler bulunmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) (2021), yoksulluğu yalnızca gelir ve hizmetlerdeki eksiklik olarak tanımlamamış, aynı zamanda insani ve temel haklara da sahip olmak olduğunu belirtmiştir. Birleşmiş Milletler (2021)'e göre ise yoksulluk, yaşam için gerekli olan gelir ve kaynak eksikliğinden daha fazlasını ifade etmektedir. Birleşmiş Milletler (2021) yoksulluğu açlık ve yetersiz beslenme, eğitime ve diğer temel hizmetlere olan sınırlı erişim, sosyal ayrımcılık, dışlanma ve karar alma süreçlerine olan katılım eksikliği olduğunu belirtmiştir. Birleşmiş Milletler yoksulluğu parasal bir kavram olarak değerlendirmek dışında, hayat beklentisi, çocuk ölüm oranları, okuma yazma ve reel satın alma gücü gibi göstergeler kullanarak beşerî kalkınma indeksleri oluşturmuştur (Uzun, 2003). Dünya Bankası (2021) ise yoksulluğu belli sınır altındaki gelirden yoksul olma olarak tanımlamıştır. Bu gelir seviyelerini ise günlük 1.90 \$'dan aşağı gelir elde ediyorsa aşırı yoksul, günlük 3.10 \$'dan aşağıda gelir elde ediyorsa orta derecede yoksul olarak tanımlamıştır. Yoksulluğun ölçümünde kullanılan yaklaşımlardan biri de Amartya Sen'in kapasite yaklaşımıdır. Sen (1989)'in yaklaşımına göre, yoksulluğu gelir dışındaki değişkenleri de göz önüne alarak değerlendirmekte ve yoksulluğu insan için gerekli olan temel kapasitelerden yoksunluk olarak ele almaktadır. Bu durumu insan hayatının karmaşık yapısı ile açıklamaktadır. Bu tanımlardan hareketle yoksulluk yalnızca sürdürülebilir bir yaşam için gerekli olan yeme-içme, barınma, giyim, sağlık, temizlik gibi temel ihtiyaç ve gereksinimlerin elde edilmemesi değil, insani ve demokratik haklara sahip olma, eğitim, adalet, sağlık ve sosyal olanaklara erişememe durumunu da ifade etmektedir. Yoksulluk tanımlarından hareketle yoksulluk, yaygın olarak mutlak yoksulluk ve göreceli yoksulluk olarak ele alınmaktadır. Mutlak yoksulluk, bir insanın yaşamını biyolojik olarak sürdürebilmesi için gerekli olan kalori ve diğer besin bileşenlerine sahip olmama durumudur. Mutlak yoksullukta en düşük gıda harcama çizgisi yaklaşımı ve temel ihtiyaçlar yaklaşımı bulunmaktadır (Akçakaya, 2009). En düşük gıda harcama çizgisi yaklaşımı, kişinin yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan temel gıda maddelerinin maliyetini veya bireyin alması gereken asgari kalori için gereken tüketim harcamalarını ifade etmektedir. Temel ihtiyaçlar yaklaşımının da ise sadece temel gıda harcamaları değil, barınma, giyinme ve ısınma gibi gereksinimler de dikkate alınır. Göreceli yoksullukta, toplam geliri belli bir sınır altında kalan birey veya hanehalkı yoksul olarak adlandırılır. Buradaki yaklaşım, birey ya da hanehalklarının sahip olduğu refahın, toplumun ortalama refahının altında kalması durumudur. Refah ölçüsü olarak tüketim düzeyi veya gelir düzeyi seçilebilirken, çoğu çalışmada refah ölçüsü olarak toplam gelir alınmıştır (Özkök, 2006). Bunun nedeni, tüketim düzeyinde bireylerin farklı kalori ihtiyaçları söz konusu olmaktadır ve bu ihtiyaç ve gereksinimlerin belirlenmesi zordur. Göreceli yoksullukta gelir düzeyinin belirlenmesinde ise medyan gelirin belli bir yüzdesinin alınması yaygın bir yaklaşımdır.

Yoksulluk ve gelir dağılımı kavramları birbirleriyle yakından ilişkilidir. Gelir dağılımı, "bir ülkede, belirli bir dönemde üretilen milli gelirin; bireyler, hane halkları, toplumsal gruplar, bölgeler ya da üretim faktörü sahipleri arasında bölüşülmesini" ifade etmektedir (Çalışkan, 2010). Bu bölüşümün belirli gruplar arasında yoğunlaşması ve artmasıyla gelir eşitsizliği durumu ortaya çıkmaktadır. Özellikle liberal ekonomik sistemlerin benimsenmesi ile sermaye yoğun üretim sistemlerinin

yaygınlaşması, milli gelirin belli zümrelerde yoğunlaşmasına neden olmuştur. Dezavantajlı kesimde olan, üretimde ve istihdamda rekabet edemeyen kişi ve hanhalkları ise bu süreçte yoksulluk problemiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu yüzden birçok araştırmacı gelir eşitsizliğinin bir sonucu olarak yoksulluğu görmektedir ve araştırmalarında bu iki kavramı birlikte araştırmışlardır.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın materyalini, 2019 yılında Aydın ili Nazilli ilçesinde gayeli örnekleme yöntemine göre seçilmiş 59 tarım işletmesiyle yapılan yüz yüze anketler oluşturmaktadır. Gayeli örnekleme yöntemi olasılıksız (olasılıklı olmayan) örnekleme yöntemlerinden biridir ve popülasyondan örnek seçme işlemi uzman araştırmacıya aittir. Gayeli örnekleme yönteminin kullanıldığı birçok araştırma söz konusudur (Kahramanoğlu ve Dağdelen, 2018; Kızılaslan, 2012; Oğuz ve Kan, 2010, Karakayacı ve Oğuz, 2006). Araştırmada ikincil veri kaynağı olarak Dünya Bankası ve TÜİK veri tabanlarından da yararlanılmıştır.

Araştırmada kafa sayım oranı, yoksulluk açığı ve yoksulluk açığı karesi, Foster-Greer-Thorbecke (FGT) yaklaşımı kullanarak hesaplanmıştır. FGT ile yoksul kişiler alt grup oluşturularak, yoksulluğun yoğunluğu da dikkate alınmaktadır. FGT ölçümlerinde kullanılan formül şu şekildedir (Foster ve ark., 1984):

$$p(\alpha) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^q \left[\frac{z-y_i}{z} \right]^\alpha \quad (1)$$

Formülde n popülasyon büyüklüğünü, z yoksulluk sınırını, q yoksulluk altında kalan kişi sayısını, yi i'inci kişinin gelirini, α ise yoksulluk parametresini ifade etmektedir. Çalışmada yoksulluk parametreleri kafa sayım oranı için 0, yoksulluk açığı için 1, yoksulluk açığı karesi için ise 2 değerini alarak şu formüller yardımıyla hesaplanmıştır (Armstrong ve Burger, 2009):

$$p(0) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^q \left[\frac{G_i}{z} \right]^0 = \frac{q}{n} \quad (2)$$

$$p(1) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^q \left[\frac{G_i}{z} \right]^1 = \frac{q}{n} \frac{\bar{G}_i}{z} \quad (3)$$

$$p(2) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^q \left[\frac{G_i}{z} \right]^2 = \frac{q}{n} \quad (4)$$

Formülde G_i , i'inci bireyin gelirindeki açığı ifade etmektedir. Uluslararası karşılaştırmalarda kullanılan yoksulluk sınırı için satın alma gücü paritesine göre kişi başı günlük 1\$, 2.15\$ ve 4.3\$ gelir elde eden işletme sayısı hesaplanmıştır.

Yoksulluk sınırının hesaplanmasında medyan gelirin %50'si alınmıştır (OECD, 2018). Hanhalkları farklı büyüklük ve bileşende oldukları için eşdeğer kişi ölçeği yardımıyla standartlaştırılması gerekmektedir. Eşdeğer kişi ölçeği için OECD eşdeğerlik ölçeği kullanılmıştır. Eşdeğerlik ölçeğinde aile reisine 1, yetişkin bireylerin her birine 0.5, her bir çocuğa ise 0.3 değeri verilmektedir.

Gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçmek için en yaygın kullanılan yöntemler olan Gini katsayısı ve Lorenz eğrisi kullanılmıştır. Gini katsayısı 0 ile 1 arasında değer alır ve 0 tam eşitlik durumunu, 1 ise tam eşitsizlik durumunu ifade eder. Gini katsayısı şu eşitlik yardımıyla hesaplanmıştır (Mbanasor ve ark., 2013);

$$G = 1 + \sum_{i=1}^{k-1} (Y_{i+1} + Y_i)(X_{i+1} - X_i) \quad (5)$$

Formülde G Gini katsayısını, Y gelirin kümülatif oranını, X ise nüfusun kümülatif oranını ifade etmektedir. Araştırma yoksul olan ve olmayan grupların, ortalamalarının karşılaştırılmasında parametrik testlerden t testi, gruplar arasındaki farklılıkta parametrik olmayan ki-kare testinden, gruplar arasında 5'ten küçük frekans değerine sahip olan sulama ve yayım eğitime katılma değişkenleri için ise Fisher exact testinden yararlanılmıştır.

Bulgular

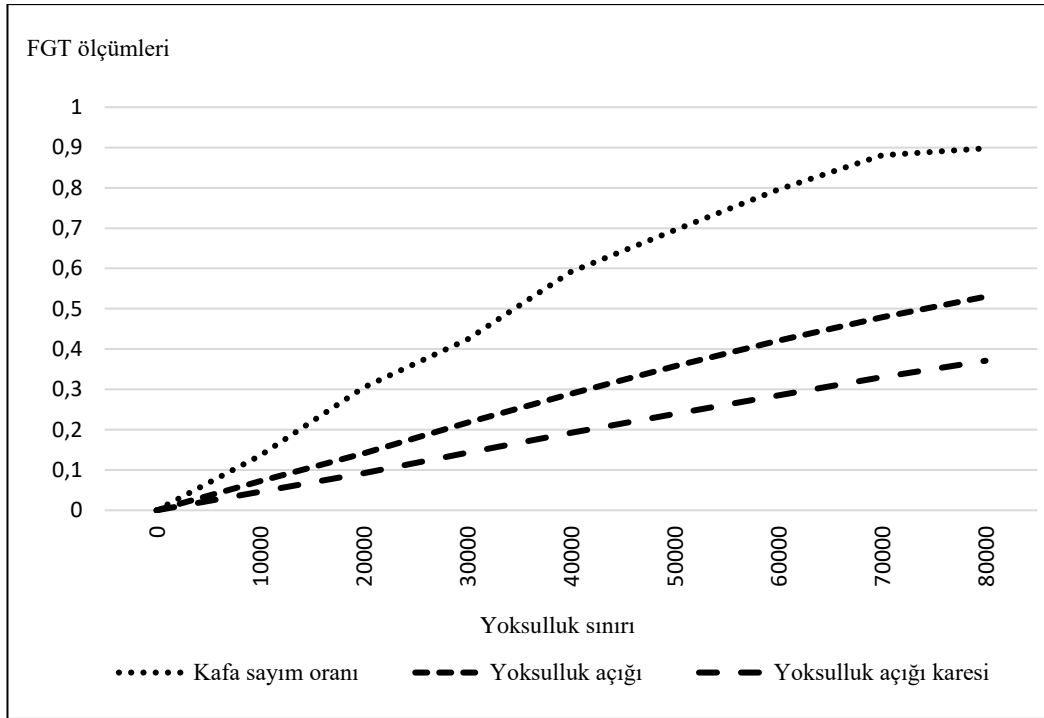
Araştırmada görüşülen işletmelerin yıllık geliri en düşük 5496 TL, en yüksek 283250 TL iken ortalama gelir 104790 TL'dir. Elde edilen bu gelirin %91'ini tarımsal gelir, %9'unu ise tarım dışı gelir oluşturmaktadır. İşletmelerde eşdeğer kişi başına düşen ortalama gelir 39595.87 TL/yıl, ortanca gelir ise

103060 TL/yıl'dır. Toplumun genel düzeyine göre belli bir sınırın altında gelir veya harcamaya sahip olan birey veya hanehalkı görece anlamda yoksul sayılmaktadır. Araştırma sonucu yoksulluk sınırı 17574 TL olarak tespit edilmiş ve 15 işletmenin yoksulluk sınırı altında gelir elde ettiği tespit edilmiştir. TÜİK (2021) yoksulluk sınırını 2019 yılı için Türkiye'de 10793 TL, TR32 Bölgesinde (Aydın, Denizli, Muğla) ise 12021 TL olarak açıklamıştır. Kafa sayım oranı, toplam nüfus içerisindeki yoksulların oranını gösterirken, yoksulluk açığı yoksulluk derecesi hakkında bilgi vermektedir. Yoksulluk açığının 100'e yaklaşması, yoksulluğun derecesinin çok fazla olduğunu, küçülmesi ise yoksulluk risk derecelerinin daha az olduğunu ifade etmektedir. Araştırmada kafa sayım oranı %25.42 bulunarak, işletmelerin %25.42'sinin yoksul olduğu tespit edilmiştir. Yoksulluk açığı ise %12.21 olarak hesaplanmış ve yoksulluk sınırı altında yaşayan üreticilerin, gelirlerini en az %12.21 oranında arttırması gerektiği anlaşılmıştır. FGT analizlerinin üçüncüsü olan yoksulluk açığı karesi ise yoksulluğun şiddetini gösteren bir göstergedir ve yoksulluk ölçümünde, kafa sayım oranı ve yoksulluk açığı göstergelerine göre daha hassastır. Yoksulluk açığı karesinde, yoksul insanlara daha fazla ağırlık verilerek yoksulluk şiddeti ortaya konmaktadır. Ancak yoksulluk açığı karesinin doğrudan yorumlanması zordur (Armstrong and Burger, 2009) ve daha çok yoksulluk ile ilgili çalışmaların veya alt grupların karşılaştırmalarında kullanılır. Araştırmada yoksulluk açığı karesi %8.14 olarak bulunmuştur (Tablo 1). TÜİK (2021) Türkiye'de 2019 yılı için en az bir çekirdek aile ve diğer kişilerden oluşan hanehalkı tipi için yoksul oranını medyan gelirin %50'sine göre %18.2, yoksulluk açığını ise %24.1 olarak açıklamıştır. Çalışmada üreticilere ait yoksulluk oranı, Türkiye'nin genel yoksulluk oranından daha yüksektir. Bunun temel sebebi, kırsal alanda yoksulluğun, kentsel alana göre daha şiddetli olmasından dolayıdır. Ancak Türkiye'de yoksulluk açığı %24 iken, araştırmada %12.21 bulunmuştur ve Türkiye genelinde yoksulluktan kurtulmak için nüfusun gelirini en az %24 oranında arttırması gerektiği anlaşılmaktadır. TÜİK (2021) kırsal alanlar için yoksulluk ölçümlerini en son 2013 yılı için açıklamış ve 2013 yılı için kırsalda yoksulluk oranını %14.3, yoksulluk açığının ise %22 olduğunu belirtmiştir. Uprety (2020) Nepal'de yoksul oranını %25.18, yoksulluk açığını %5.45, yoksulluk şiddetini ise %1.82 olarak bulmuştur. Jaiyeola ve Choga (2021) Nijerya'da 2013 yılında yoksul oranını %30, yoksulluk açığını %8, yoksulluk açığı karesini ise %3, Abiodun ve ark. (2020) ise Nijerya'nın kırsalında yoksul oranını %62, yoksulluk açığını %13, yoksulluk açığı karesini ise %6 olarak tespit etmiştir. Mbanasor ve ark. (2013) kırsal alanda yoksul oranını %57.7, yoksulluk açığını ise %56.8 olarak bulmuştur. Kan (2012) Konya'da tarım işletmelerinde yoksulluk oranını %17.86, yoksulluk açığını ise %29 olarak hesaplamıştır.

Tablo 1. Yoksulluk Ölçümleri

Göstergeler	Ortalama
Tarımsal gelir (TL/yıl)	95027.41
Tarım dışı gelir (TL/yıl)	9762.71
Toplam gelir (TL/yıl)	104790.12
Eşdeğer kişi başına düşen ortalama gelir (TL/yıl)	39595.87
İşletme başına ortanca gelir (TL/yıl)	103060.00
Eşdeğer kişi başına ortanca gelir (TL/yıl)	35148.00
Yoksulluk sınırı (TL/yıl)	17574.00
Yoksulluk sınırı altında kalan aile sayısı	15
Kafa sayım oranı (%)	25.42
Yoksulluk açığı (%)	12.21
Yoksulluk açığı karesi (%)	8.14

Şekil 1'de farklı yoksulluk sınırı seviyelerinde FGT ölçümleri yer almaktadır. Yoksulluk sınırı, yoksulluktan uzaklaşmak için gerekli olan gelir veya tüketim seviyesini göstermektedir. Göreceli yoksulluk ölçümlerinde yoksulluk sınırı, popülasyonun medyan geliriyle ölçülmektedir ve popülasyonun gelirindeki değişim ve dalgalanmalar yoksulluk sınırını etkilemektedir. Bir popülasyonda yoksulluk sınırının yükselmesi, yoksul oranını, yoksulluk açığını ve yoksulluk şiddetini nasıl artırdığı Şekil 1 yardımıyla ortaya konmuştur. Yoksulluk sınırı arttıkça yoksulluk açığı ve yoksulluk şiddeti paralel bir şekilde artmaktayken, yoksul oranında dalgalanmalar meydana gelmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Farklı Yoksulluk Sınırı Seviyelerinde FGT Ölçümleri

Farklı coğrafi bölgedeki hanehalklarının yoksulluk durumunun karşılaştırılmasında, iş gücünün günlük parasal getirisinin kullanılması sık kullanılan yöntemlerden biridir. Araştırmada farklı nüfustaki tarım işletmeleri eşdeğer kişi olarak homojen hale getirilmiş ve eşdeğer kişi başına düşen gelirleri Tablo 2’de verilmiştir. Araştırmada günlük 1 \$’ın altında çalışan işletme sayısı sıfır iken, yalnızca 4 işletmede günlük 2.15 \$’ın altında çalışma söz konusudur. Araştırmada günlük 4.30 \$’ın altında çalışan işletme sayısı ise yalnızca 6’dır. Dünya Bankasının (2021) açıkladığı 2017 verilerinde 689 milyon insan günlük 1.90 \$ altında gelir elde etmektedir. Karsan ve Karlı (2016) Isparta ilindeki araştırmasında günlük 1 \$’ın altında çalışan işletme sayısı tespit edememişlerdir. Günlük 2.15 \$’ın altında çalışan işletme sayısını %1.25, günlük 4.30 \$’ın altında çalışan işletme sayısını ise %30 olarak belirlemişlerdir. Kan (2012) Konya ilinde günlük 1 \$’ın altında gelir elde eden işletmelerin oranını %0.89, günlük 2.15 \$ gelir elde eden işletme oranını %1.79, günlük 4.30 \$ gelir elde eden işletme oranını ise %11.61 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 2. Tarım İşletmelerinde 1 \$, 2.15 \$ ve 4.30 \$ Altında Çalışma Durumu (gün/\$*)

Yoksulluk sınırları	Ortalama	%
Eşdeğer kişi başı günlük 1 \$ altında çalışan işletme sayısı	0	0
Eşdeğer kişi başı günlük 2.15 \$ altında çalışan işletme sayısı	4	6.8
Eşdeğer kişi başı günlük 4.30 \$ altında çalışan işletme sayısı	6	10.2

*2019 yılı döviz kuru olarak, 1\$ 5.69 TL alınmıştır (TCMB, 2021)

Kaynakların dağılımındaki eşitsizlik, kırsal alanda sosyal ve ekonomik refahı etkileyen önemli bir unsurdur (Sarwar et al., 2012). Araştırmada, birinci %20’lik gelir grubunu oluşturan nüfusun ortalama yıllık geliri 7471 TL’dir ve toplam gelirden yalnızca %3.84 pay almaktadır. Türkiye’de birinci %20’lik grubun ise gelirden aldığı pay %6.2’dir. Araştırmada toplam nüfusun %60’ı gelirden yalnızca %30.76 pay alırken, %80’i toplam gelirden %56.88 pay almaktadır. Beşinci %20’lik kesim ise tek başına gelirin %43.12’sini almaktadır. Bu oran Türkiye’nin gelir dağılımı ile benzerdir. Türkiye’de beşinci %20’lik kısım da gelirden en yüksek payı almaktadır (%46.3) (Tablo 3).

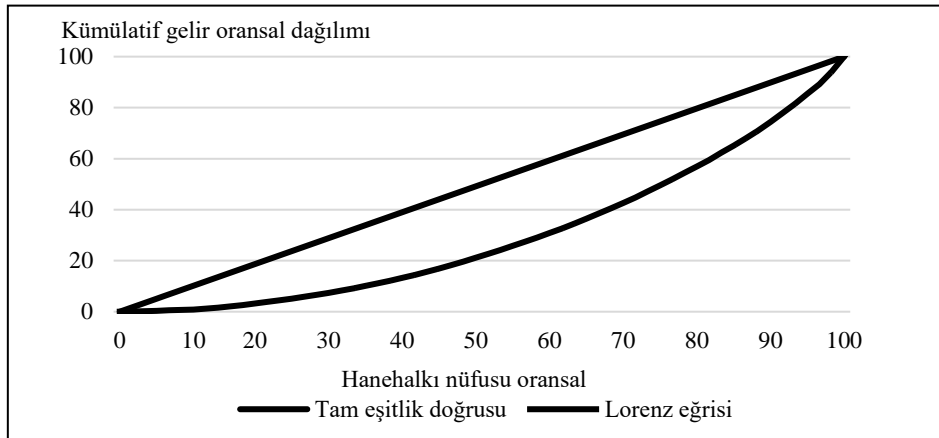
Gelir eşitsizliği Gini katsayısı hesaplanarak da ortaya konulmuştur. Türkiye’de Gini katsayısı 2019 yılı için 0.395 olarak açıklanmıştır (TÜİK, 2021). TÜİK (2021) en son 2013 yılında, Türkiye’nin kırsal alanları için gini katsayısını ise 0.36 olarak açıklamıştır. Araştırmada Gini katsayısı 0.40 olarak bulunarak benzer sonuçlar elde edilmiştir. Shams (2012) kırsal alanda yapmış olduğu araştırmada Pakistan’ın Punjab bölgesinde Gini katsayısını 0.24, Kan (2012) Türkiye’de yapmış olduğu

çalışmasında ise, 0-25 dekar araziye sahip işletmelerde 0.33, 26-60 dekar araziye sahip işletmelerde 0.36, 61 dekar ve üzeri işletmelerde ise 0.48 olarak tespit etmiştir. Mbanasor ve ark. (2013) ise Nijerya'daki çalışmalarında kırsal hane halkları için Gini katsayısını 0.98 bularak yoğun gelir eşitsizliği olduğunu işaret etmiştir. Dağıstan ve ark. (2012) Hatay ilinde kırsal alanda gelir dağılımını incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre bölgede en zengin %20'lik grubun gelirinin, en yoksul %20'lik grubun gelirinden 14.5 kat daha fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Gini katsayısını ise 0.474 olarak bulmuşlardır.

Tablo 3. Gelir Dağılımının İncelenmesi

Gelir grupları (Nüfus)	Ortalama gelir (TL/yıl)	Gelir dağılımı (%)	Türkiye gelir dağılımı (%)	Kümülatif gelir dağılımı (%)	Türkiye kümülatif gelir dağılımı (%)
1. 20%	7471.24	3.84	6.2	3.84	6.2
2. 20%	20582.61	10.57	10.9	14.41	17.1
3. 20%	34735.53	16.35	15.2	30.76	32.3
4. 20%	50845.22	26.12	21.4	56.88	53.7
5. 20%	83939.73	43.12	46.3	100.0	100.0
Ortalama gelir (TL/yıl)					39595.87
Gini katsayısı					0.40
Türkiye Gini katsayısı					0.395

Lorenz eğrisi gelir dağılımını gösteren bir başka göstergedir. Gini katsayısı, Lorenz eğrisi ile köşegen altında kalan alanın oranlanmasıyla hesaplanmaktadır. Bu alandan elde edilen değer (Gini katsayısı) sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımındaki adaletsizlik azalmaktayken, bire yaklaştıkça gelir dağılımındaki adaletsizlik artmaktadır. Araştırmada tespit edilen gelir eşitsizliği Şekil 1.'de Lorenz eğrisi yardımıyla da görülmektedir.

Şekil 2. Lorenz Eğrisi

Araştırmada yoksulluğun azaltılması için, yoksul olan ve olmayan işletmelerin sosyo-demografik ve yapısal özellikleri incelenmiş ve sonuçlar Tablo 4'de verilmiştir. Yoksul olan ve yoksul olmayan işletmelerin tarımsal deneyimi, mesleği, sosyal güvenlik durumu, arazi büyüklüğü, arazi parsel sayısı %1, yayım-egitime katılma durumu %5, hayvancılık yapması ise %10 önem düzeyinde istatistiki olarak farklı bulunmuştur. Deneyim, tarımsal üretimde bilgi birikimi sonucu işletmelerin ekonomik performansını artıran önemli bir parametredir. Araştırmada yoksul olmayan işletmeler ortalama 27.66 yıl deneyime sahipken, yoksul işletmeler tarımsal üretimde yalnızca 17.53 yıllık deneyime sahiptirler. Yoksul olmayan işletmelerde yalnızca çiftçilik yapanların oranı %43 iken, yoksul işletmelerde bu oran %93'e yükselmektedir. Yoksul olmayan işletmeler yalnızca çiftçilik yapmayarak, diğer meslek dallarında da faaliyetlerini sürdürdüğü anlaşılmıştır. Sosyal güvenliğe sahip olma, kırsal kesimde refahı artıran önemli bir unsurdur. Sosyal güvenlik ile birçok kamu hizmetinden ücretsiz yararlanma söz konusu olmaktadır. Araştırmada yoksul olan işletmelerde sosyal güvenliğe sahip olanların oranı %73 iken, yoksul olmayan işletmelerde bu oran %98'e yükselmektedir. Tarımda yoksulluğun azaltılması için en temel ve en güçlü araçlarından biri toprak mülkiyeti sahipliğidir (Gün ve ark., 2012). Yoksul olmayan

işletmelerin ortalama arazi büyüklüğü 69.96 dekar iken, yoksul işletmelerde yalnızca 17.40 dekadır. Ayrıca arazi büyüklüğüne bağlı olarak, yoksul işletmelerin parçalı arazisi daha düşüktür. Gelir çeşitlendirme, yoksulluk riskini azaltması açısından önemlidir. Yoksul olmayan işletmeler hayvancılık faaliyetini daha fazla yaparak (%39), yoksulluk riskini azaltmışlardır. Yoksul olmayan işletmeler ile yoksul işletmeler arasındaki önemli bir farkta yayım eğitim çalışmalarına katılma durumudur. Yayım eğitim çalışmalarına katılmak, işletmelerin verimlilik ve etkinlik oranlarını artırması yanında, güncel gelişmeler ve teknolojilerden haberdar olma, yeni iş alanları ve iş birlikleri kurma açısından önemlidir. Yoksul olmayan işletmelerde yayım eğitim çalışmalarına katılım %30 iken, yoksul işletmelerin hiçbiri herhangi bir yayım eğitim çalışmasına katılmadığı tespit edilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Yoksulluk Durumuna Göre İşletmelerin Sosyo-Demografik ve Yapısal Özellikleri

	Yoksul olmayan işletmeler (44)		Yoksul işletmeler (15)		Genel ortalama (59)	
	Ortalama/ (%)	Std. Sapma	Ortalama/ (%)	Std. Sapma	Ortalama/ (%)	Std. Sapma
Yaş (yıl)	53.86	11.26	52.07	9.27	53.41	10.74
Deneyim (yıl)***	27.66	12.0	17.53	9.91	25.08	12.99
Eğitim (yıl)	5.32	1.61	5.07	1.75	5.25	1.64
Hanehalkı (kişi)	4.57	1.30	4.47	1.36	4.54	1.3
Eşdeğer hanehalkı (kişi)	2.74	0.64	2.89	0.91	2.78	0.71
Meslek (%)***	43	-	93	-	56	-
Sosyal güvenlik (%)***	98	-	73	-	92	-
Arazi büyüklüğü (da)***	69.96	39.42	17.40	14.39	56.59	41.65
Arazi parseli (adet)***	2.82	1.81	1.13	0.52	2.39	1.74
Sulama durumu (%)	7	-	0	-	5	-
Hayvancılık yapma (%)*	39	-	13	-	32	-
Üretici örgütüne üyelik (%)	80	-	60	-	75	-
Kayıt tutma (%)	16	-	7	-	14	-
Yayım eğitime katılım (%)**	30	-	0	-	22	-

***%1, **%5, %10 düzeyinde istatistiksel olarak önemlidir.

Sonuç

Yoksulluk ve gelir eşitsizliği tüm ülkelerin mücadele etmesi gerektiği unsurların başında gelmektedir. Yoksulluğu ve gelir eşitsizliğini azaltmak özellikle kırsal kesimde yaşayan insanların kırsala bağlılığını artırmada ve tarımsal üretimin istikrarının sağlanmasında önemlidir. Bu çalışmada kırsal kesimde yaşayan insanların yoksulluk ve gelir eşitsizliği durumu ortaya konmuştur. Ayrıca yoksul olan ve olmayan işletmelerin sosyo-demografik ve yapısal özellikleri karşılaştırılmıştır. Araştırmada yoksulluk sınırı altında kalan işletme sayısı 15 iken, kafa sayım oranı %25, yoksulluk açığı %12, yoksulluk açığı karesi ise %8 olarak bulunmuştur. İşletmelerde günlük 1 \$'ın altında çalışan işletme sayısı yokken, toplam nüfusun %60'ı gelirden yalnızca %30.76 pay almaktadır.

Araştırmada yoksul olan ve olmayan işletmeler arasındaki temel farklardan biri tarımsal deneyim olarak bulunmuştur. Üreticilerin deneyim sahibi olduğu tarımsal faaliyetlere yönelmesi yoksulluğu azaltma açısından önemlidir. Yoksulluğu azaltacak unsurlardan biri de, üreticilere çiftçilik dışında meslek ve beceri kazandırmaktır. Bunun için kırsal alanda mesleki eğitim kursları yaygınlaştırılmalıdır. Ayrıca sosyal güvenlik primlerinin devlet tarafından sübvansedilmesi de kırsal yoksulluğu azaltacaktır. İşletme arazilerinin küçük olması kırsalda yoksulluğu artıran önemli unsurlardan biridir. Bunun için özellikle topraksız köylülere kiralama veya satın alma yoluyla arazi tahsisi yapılmalıdır. Ayrıca hayvancılık yapmak isteyen üreticilere hayvan tahsisi için sübvansiyonlu kredi yoluyla sermaye sağlanmalıdır. Kırsal kesimde toplantı ve tarla görüşmeleri ile yayım eğitim çalışmalarının artırılması yoksulluğun azaltılmasına katkı sağlayacaktır.

Ele alınan araştırmanın çok yıllık verilere dayalı olarak zaman serileri ile yapılması çalışmanın kapsamını ve geçerliliğini artıracaktır. Uygulanan tarımsal politikaların yoksulluk ve gelir eşitsizliğine etkisi de önemli araştırma konuları arasında görülmektedir.

Beyan ve Açıklamalar

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Birinci yazar %50, ikinci yazar %30, üçüncü yazar %20
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Kaynakça

- Abiodun, A., Amao, A. O., Oluwatusin, F. M., & Farayola, C. O. (2020). Analysis of poverty status among small holder arable farm households in South Western Nigeria. *International Journal of Agriculture and Earth Science*, 6(2), 71-77.
- Akçakaya, 2009. Türkiye’de bölgesel yoksulluk. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Armstrong, P., & Burger, C. (2009). *Poverty, inequality and the role of social grants: An analysis using decomposition techniques*. Stellenbosch Economic Working Papers, University of Stellenbosch. Cape Town, South Africa.
- Başer, U., & Kaynakci, C. (2019). Determinants of poverty among smallholder farms in central district of Hatay Province, Turkey. *Journal of International Environmental Application and Science*, 14(4), 145-151.
- Birleşmiş Milletler (2021). Ending poverty. (Erişim: 01.02.2021), <https://www.un.org/en/sections/issues-depth/poverty/>
- Bogale, A. (2011). Analysis of poverty and its covariates among smallholder farmers in the eastern Hararghe highlands of Ethiopia. *Journal of Development and Agricultural Economics*, 3(3), 157-164.
- Çalışkan, Ş. (2010). Türkiye’de gelir eşitsizliği ve yoksulluk. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 59, 89-132.
- Dağıstan E., Demirtaş B., Gül A., Yılmaz Y., & Tapkı, N. (2012, Eylül) Hatay ilinde kırsal alanda gelir dağılımı ve yoksulluk. 10. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresinde sunulan bildiri, Konya.
- Dünya Bankası (2021). Poverty. (Erişim 09.02.2021), <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview#:~:text=The%20global%20extreme%20poverty%20rate,%245.50%20a%20day%20in%202017.>
- Eştürk, Ö., & Ören, M.N. (2012, Eylül). Türkiye kırsalında gelir dağılımı istihdam ve gıda güvencesi. 10. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresinde sunulan bildiri, Konya.
- Farzanegan, M. R., & Habibpour, M. M. (2017). Resource rents distribution, income inequality and poverty in Iran. *Energy Economics*, 66, 35-42.
- Foster, J.E., Greer, J., & Thorbecke, E. (1984). A Class of decomposable poverty measures. *Econometrica*, 52(3), 761-766.
- Gülçubuk, B. (2004, Eylül) Uluslararası tarım politikalarının Türkiye’de kırsal yoksulluk üzerine etkileri. Türkiye VI Tarım Ekonomisi Kongresinde sunulan bildiri, Tokat.
- Gün, S., Dellal, İ., Ünüvar, F.İ. (2012, Eylül). Türkiye’de toprak politikası ve kırsal yoksulluk. 10. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresinde sunulan bildiri, Konya.
- International Labour Organization (2021). ILO (Erişim: 01.03.2021). https://www.ilo.org/global/topics/poverty/WCMS_396219/lang--en/index.htm
- Jaiyeola, A.O., & Choga, I. (2021) Assessment of poverty incidence in Northern Nigeria, *Journal of Poverty*, 25(2), 155-172.
- Kahramanoğlu, E., & Dağdelen, N. (2018). Aydın dalama ovasında arazi toplulaştırma çalışmalarının tarla içi geliştirme hizmetleri ve çiftçi memnuniyeti açısından irdelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 15(2), 59-66.
- Kan, A. (2012). Kırsal alanda tarım işletmelerinde yoksulluk ve yoksulluğun toplumsal cinsiyet çerçevesinde değerlendirilmesi: Konya ili Hadim ilçesi örneği. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Karakayacı, Z., & Oğuz, C., (2006). Konya ili Ereğli ilçesi tarım arazileri için kapitalizasyon oranının tespiti. *Selcuk Journal of Agriculture and Food Sciences*, 20(40), 21-26.
- Karsan, A., & Karli, B. (2016). Türkiye’de kırsal yoksulluğun genel bir değerlendirmesi: Isparta ili Sütçüler ilçesi örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 21(2), 168-181.
- Kızılaslan, N. (2012). Kente uzaklığın kırsal aile yapısına etkileri. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 2(3), 141-162.
- Kule, H., & Es, M. (2005). Türkiye’de kentsel yoksulluk: Kocaeli örneği. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 50, 259-300.
- Mbanasor, J. A., Nwachukwu, I. N., Agwu, N. M., Njoku, M. S. E., & Onwumere, J. (2013). Analysis of income inequality and poverty dynamics among rural farm households in Abia state, Nigeria. *International Journal of Food and Agricultural Economic*, 1(2), 99-104.
- OECD (2018). What are equivalence scales? (Erişim 10.10.2020), <http://www.oecd.org/eco/growth/OECD-Note-EquivalenceScales.pdf>
- Oğuz, C., & Kan, A. (2010, Eylül). Kırsal alanda kadın yoksulluğu: Yaylacık köyü örneği. Türkiye IX. Tarım Ekonomisi Kongresinde bildiri, Şanlıurfa.
- Osinubi, T. T., & Olomola, P. A. (2020). Globalisation, income inequality and poverty relationships: evidence from Mexico, Indonesia, Nigeria and Turkey. *Journal of Economic and Administrative Sciences*, 37(2), 179-208.
- Özkök, F. (2006). Yoksulluğun azaltılmasında turizmin yeri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 85-98.
- Rotich, J. K., Odhiambo, M., & Ngeno, V. (2017). Effect of tea farming household characteristics on poverty levels among tea farmers in Konoin Sub-County, Kenya. *Global J. Com. & Man. Pers*, 6(3), 34-44.
- Sarwar, I., Ashfaq, M., Bari, A., & Hafeez, N. (2012). The contribution of various non-farm income sources in reducing income inequality across different farm sizes: A comparison of barani Punjab and cotton/wheat Sindh. *Pak. J. Agri. Sci*, 49(3), 371-375.
- Sehrawat, M., & Giri, A. K. (2018). The impact of financial development, economic growth, income inequality on poverty: evidence from India. *Empirical Economics*, 55(4), 1585-1602.
- Sen, A. (1989). Development as capability expansion. *Journal of Development Planning*, 19, 41-58.
- Shams, K. (2012). Income inequality in rural Pakistan-sources and decompositions. MPRA Paper No. 39318.
- TCMB (2021). Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası. (Erişim 09.02.2021), <https://www.tcmb.gov.tr/>
- TÜİK (2021) Türkiye İstatistik Kurumu. (Erişim 10.02.2021), <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=gelir-yasam-tuketim-ve-yoksulluk-107&dil=1>
- Uprety, P. (2020). Measures, distribution and decomposition of poverty: An empirical analysis in Nepal. *Nepalese Journal of Statistics*, 4, 1-16.
- Uzun, M.A. 2003. Yoksulluk olgusu ve Dünya Bankası. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(2), 155-173
- Yanar, R., & Şahbaz, A. (2013). Gelişmekte olan ülkelerde küreselleşmenin yoksulluk ve gelir eşitsizliği üzerindeki etkileri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8(3), 55-74.

Extended Abstract

One of the most important problems in rural areas is poverty. Poverty is related to the inequality of income distribution and is more common in rural areas in Turkey like in the rest of the world. The aim of the study was to determine the effect of socio-demographic and structural characteristics on poverty by measuring the poverty situation and income inequality in farms. The material of the study consists of face-to-face surveys conducted with 59 farms in the Nazilli district of Aydın province in 2019. In the study, head count ratio, poverty gap, and poverty gap square were calculated using Foster-Greer-Thorbecke (FGT) approach. The Gini coefficient and Lorenz curve were used to measure income inequality. However, for the poverty line used in international comparisons, the number of farms with a daily income of \$1, \$2.15, and \$4.3 per capita was calculated based on purchasing power parity.

According to the results of the research, the average annual income of the farms was 104790 TL, and 91% of this income was agricultural income, while 9% was non-agricultural income. The average income per equivalent scale in the farms was determined as 39595.87 TL, and the median income was determined as 103060 TL. In the study, 25% of the farms were below the poverty line. This means that 25.42% of farms were poor. The poverty gap was calculated as 12.21%, and it was understood that producers living below the poverty line should increase their incomes by at least 12.21 percent. The poverty gap square is an indicator of the severity of poverty and is more sensitive in the measurement of poverty than the head count ratio and poverty gap indicators. In the poverty gap square, the severity of poverty is revealed by giving more weight to poor people. In the study, the square of the poverty gap was found to be 8.14%. While no farms were operating under \$ 1 a day, the rate of farms working under \$ 4.30 was 10.2%.

In the study, the Gini coefficient was calculated as 0.40. The average annual income of the population, which constitutes the first 20% income group, is 7471 TL and only receives a share of 3.84% from the total income. The share of the top 20% of the income group in Turkey is 6.2%. In the study, 60% of the total population receives only 30.76% of the income, while 80% receives 56.88% of the total income. The fifth 20% of the total population receives 43.12% of the income. This rate is similar to Turkey's income distribution.

The characteristics that were statistically different between poor and non-poor farms in the study were determined as agricultural experience, occupational status, social security status, land size, number of land parcels, participation in extension education, and animal husbandry. One of the main differences between poor and non-poor farms in the study was found as agricultural experience. Non-poor farms had 27.66 years of experience, while poor farms had only 17.53 years of experience in agricultural production. While the ratio of those who only do farming work in non-poor farms was 43%, this rate rises to 93% in poor farms. One of the factors that will reduce poverty is to provide farmers with professions and skills. For this, vocational training courses should be expanded in rural areas. The rate of social security in poor farms was 73%, while this rate rises to 98% in non-poor farms. Subsidizing social security premiums by the government will also reduce rural poverty. The average land size of non-poor farms was 69.96 decares, while it was only 17.40 decares in poor farms. The small size of agricultural lands is one of the important factors that increase poverty in rural areas. Income diversification is important in terms of reducing the risk of poverty. In the study, non-poor farms reduced the risk of poverty by doing more animal husbandry work (39%) than poor farms (13%). An important difference between non-poor farms and poor farms is participation in agricultural extension training. Participating in agricultural training activities is important in terms of increasing the efficiency and effectiveness of farms, being informed about current developments and technologies, and establishing new business areas and collaborations. The participation in agricultural extension training activities in non-poor farms was 30%, while it was determined that none of the poor farms participated in agricultural extension training activities.

Increasing field meetings and technology dissemination trainings in rural areas will contribute to poverty reduction. Taking these factors into consideration, it is thought that the policies to reduce poverty in rural areas will be effective.